

Aan de voorzitter van Provinciale Staten van Zeeland
t.a.v. de Statengriffie

Onderwerp
IPO brief update nieuwe
financieringssystematiek decentrale
overheden

Zaaknummer
216714

Behandeld door

Verzonden

Middelburg, 18 oktober 2022

Geachte voorzitter,

Dit voorjaar hebben wij uw Staten geïnformeerd over het voornemen van het rijk om te komen tot een nieuwe financieringssystematiek voor decentrale overheden (zie onze brief d.d. 24 mei 2022 met kenmerk 148601). Tevens hebben wij uw Staten in een technische briefing op 17 juni 2022 een toelichting gegeven over onder meer deze ontwikkelingen en de mogelijkheden van een nieuw provinciaal belastinggebied. Ook hebben wij uw Staten tijdens de Statencommissies Bestuur de afgelopen periode mondeling geïnformeerd over actuele ontwikkelingen op deze dossiers.

In deze brief informeren we u over de laatste stand van zaken en gaan we in op de laatste ontwikkelingen rond het provinciaal belastinggebied. In IPO-verband is afgesproken deze informatie gelijktijdig met alle colleges en Staten te delen.

Financieringssystematiek

In het coalitieakkoord van het rijk is opgenomen dat “om een stabielere financiering voor de medeoverheden te realiseren en hun autonomie te vergroten, er in de komende jaren een nieuwe financieringssystematiek voor de periode na 2025 wordt uitgewerkt, waarbij de mogelijkheid voor een groter eigen belastinggebied wordt betrokken. Daarbij worden ook alternatieven voor de OZB en Motorrijtuigenbelasting (MRB) in de beschouwing betrokken. In de huidige kabinetsperiode zal de financiering van de medeoverheden grotendeels worden vormgegeven via de accessystematiek.”

Voor de zomer heeft het kabinet de contourennota gepubliceerd over dit onderwerp (zie [Kamerbrief Contourennota financieringssystematiek medeoverheden](#)). Deze hebben wij met onze brief van 19 juli jl. (kenmerk 179423) met u gedeeld. In haar contourennota schetst het kabinet de uitgangspunten voor de nieuwe systematiek en de te nemen vervolgstappen. Ook gaat het kabinet in op het rapport ‘Samenwerkingsvermogen - Samen werken aan maatschappelijke opgaven met financiën in balans’ van mw. Lazeroms over de financiële situatie van de medeoverheden en de opties en vertrekpunten voor een nieuwe financieringssystematiek. In aanloop naar deze contourennota hebben we in IPO-verband onze voorwaarden voor de toekomstige systematiek met de fondsbeheerders gedeeld en tijdens de gesprekken met mw. Lazeroms ingebracht. Deze voorwaarden waren als bijlage bijgevoegd bij onze brief van 24 mei jl. aan u.

Provinciaal belastinggebied

Daarnaast bevat het coalitieakkoord ambities ten aanzien van de toekomst van de belasting op mobiliteit. De MRB zal, zoals nu beoogd, in 2030 plaatsmaken voor ‘Betalen naar gebruik’, een kilometerheffing. Dit heeft directe consequenties voor het provinciaal belastinggebied, de opcenten op de MRB.

Vorig jaar is door het rijk en provincies samen al een onderzoek gedaan naar mogelijke alternatieve belastinggebied(en). Dit najaar volgt een update van het rapport, waarbij het rijk de verbinding legt met het onderzoek naar het gemeentelijk belastinggebied.

Het is van groot belang dat het rijk bij de toekomstige ontwikkelingen de samenhang tussen de provinciale, gemeentelijke en waterschapbelastingen in ogenschouw neemt én ervoor waakt dat de totale lastendruk niet toeneemt. Dit zullen wij als provincies blijven benadrukken richting het rijk. Daarnaast pleiten we gezamenlijk voor het behoud van een stabiel en autonoom belastinggebied. Om een nader en gefundeerd standpunt in te nemen onderzoeken we in IPO-verband de voor- en nadelen van de verschillende alternatieven. Hierover informeert het IPO u graag dit najaar via een separate sessie in samenwerking met Statenlid.nu, waarvoor op korte termijn een uitnodiging volgt. Het is bij dit onderwerp overigens belangrijk te beseffen dat uiteindelijk de Tweede Kamer besluit over het toekomstig provinciaal belastinggebied, inclusief een eventuele verbreding ervan.

Stabiliteit en zekerheid

De ontwikkelingen rond de financieringssystematiek en het provinciaal belastinggebied hebben impact op vrijwel de gehele toekomstige structurele financiering van de provincies. Voor ons als gezamenlijke provincies staat voorop dat die structurele financiering en de bijbehorende afspraken met het rijk stabiliteit en zekerheid moeten bieden. Dat is niet alleen van belang voor de bekostiging van onze structurele (wettelijke en autonome) taken, maar ook voor de grote transitieopgaven waar we als gezamenlijke overheden voor aan de lat staan.

Ondanks dat het rijk in de contourennota ditzelfde belang onderkent, zien we in de praktijk dat we juist nu in grote financiële onzekerheid leven. In het coalitieakkoord is namelijk besloten om het accres van het provincie- en gemeentefonds vanaf 2026 vast te zetten op een vast bedrag en vanaf dan beide fondsen enkel nog te corrigeren voor loon- en prijsontwikkelingen. Hiermee heeft het rijk, vooruitlopend op de afspraken over een nieuwe financieringssystematiek, impliciet besloten om de huidige trap-op-trap-af systematiek vanaf 2026 te verlaten. Door deze besluitvorming leveren provincies en gemeenten vanaf 2026 fors aan ruimte in door een lager accres en wordt bovendien in de ontwikkeling van het provinciefonds geen rekening meer gehouden met de autonome groei van onze taken (door bijvoorbeeld inwonergroei en vergrijzing). Dit laatste blijkt ook uit het rapport van mw. Lazeroms.

Omdat er nog geen zicht is op een volwaardig alternatief voor de trap-op-trap-af systematiek, schept dit dus juist onzekerheid en instabiliteit. Dit hebben we in IPO-verband in aanloop naar Prinsjesdag ook nadrukkelijk samen met de VNG onder de aandacht gebracht. Naar aanleiding daarvan heeft het kabinet in de Miljoenennota een eenmalig bedrag beschikbaar gesteld van € 1,1 miljard voor het jaar 2026. Daarvan is € 100 miljoen bestemd voor provincies. Dit bedrag is via de laatste septembercirculaire toebedeeld aan de provincies. We zien dat als een onderkenning van de problematiek. Evenwel biedt dit geen structurele oplossing voor de meerjarige financiering van provinciale taken. Ondanks de compensatie, daalt het provinciefonds immers in 2026 ten opzichte van 2025 met ca. € 100 miljoen en daalt dit in 2027 weer verder vanwege het eenmalige karakter van de compensatie. Indien geen compensatie had plaatsgevonden, zou de daling in 2026 en verder zijn opgelopen tot circa € 200 miljoen, rekening houdend met een lager cumulatief volume-accres en het vervallen van de bevrozing van de opschalingskorting met ingang van 2026.

Daar komt bij dat we als provincies structurele inzet zullen moeten (blijven) plegen voor de transitieopgaven, zoals het klimaatakkoord, stikstof en woningbouw, terwijl het rijk daar momenteel alleen incidentele middelen voor beschikbaar stelt, die naar verwachting buitenom het provinciefonds ter beschikking zullen worden gesteld via een specifieke uitkering.

Financieringsstromen in samenhang

De komende periode blijven we in IPO-verband met het rijk in gesprek over de nieuwe financieringssystematiek, het provinciaal belastinggebied en de financiering van de verschillende transitieopgaven. Daarbij dringen we er bij het rijk op aan om de verschillende ontwikkelingen in samenhang te blijven beschouwen. De financieringsstromen staan namelijk niet op zichzelf en alleen besluitvorming op alle onderdelen zal voldoende stabiliteit en zekerheid bieden. Mede met het oog op de naderende Provinciale Statenverkiezingen vragen we van het rijk hierop hoge urgentie.

Onze inzet is samengevat gericht op:

- Een provinciefonds dat meebeweegt met (de omvang van) onze taken en dus niet alleen wordt aangepast voor loon- en prijsontwikkeling.

- Het behoud van een stabiel en autonoom belastinggebied, waarbij een verbreding van het belastinggebied per definitie betekent dat elders belastingen verlaagd worden om lastenneutraliteit voor de burger te garanderen.
- Incidentele fondsen die enkel bedoeld zijn voor incidentele financiering. Structurele dekking voor structurele lasten.

Bijgaand bij deze brief vindt u het IPO-position paper naar aanleiding van de behandeling van de BZK-begroting 2023.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

Bijlagen:

1. Position Paper IPO Begrotingsbehandeling BZK oktober 2022

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het zaaknummer te vermelden.